

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.

Egy évre — — 50 K. — f.
 Hat hónap — — 25 K. — f.
 Három hónap — — 13 K. — f.
 Egyes számok ára 1 korona.

BARS

KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

HIRDETÉSEK

□ centiméterenként — fillér.
 Nyiltéri közlemények garmond zoronként — fillér.
 Gyakori hirdetések és a velünk összeköttetésben levő hird. irodák árengedményben részesülnek.

A kéziratok a szerkesztőséghez küldendők.
 Késiratok vissza nem adatnak
 FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. KERSÉK JÁNOS.

Megjelen
 vasárnap reggel.

A hirdetések, előfizetések a reklámfelvétel kiadói hivatalba kerülnek átadni.
 A LAP KIADÓJA: NYITRAI és TÁRSA.

Közügyek.

Ez az írás nektek szól, magyarok, akiknek apáitok valamikor oly szívesen hordozták a nobile officium terhére. Mikor 1918. évi október végén felállították Szlovenszékot s határát egész a Dunáig tolták le, körülbelül egy millió magyar maradt az új országban. Erre az egy millió magyarra hárult az a feladat, hogy nemzetiségét, faji szokásait, a nyelvet és kulturáját megőrizze. A magyarokra hárult az a feladat, hogy az új államban is azt a helyet biztosítsa magának, amely őt műveltségénél, fajsúlyánál fogva megilleti.

Hiba történt, hogy a fordulat alkalmával a magyarok tömegesen ott hagyták állomásait. Nemcsak azok mentek vissza csonka Magyarországra, akit kiutasítottak, hanem a hivatalnokok, tisztviselők és egyéb alkalmazottak oly tömege hagyta el Szlovenszékot, amely odaát nemcsak nem használt semmit, de itt miránk, magyarokra nézve határozott veszteséget jelentett. Látjuk, hogy minden helyzet, melyet könnyelműen feladtak, másokkal töltötték be s az a magyarságra nézve teljesen elvesztett.

De még egyebet is látunk. Közéletünkben a magyarság önként visszavonul, mintha csak sztrájkolna. Nobile officiumot alig akar vállalni. Aki vállal is azt a magyarság egy része nehezettel, ellenszennel nézi. A közügyek intézésében alig akar részt venni közülünk valaki és aki részt vesz azzal a céllal, hogy ideszakadt véreinek hasznára lehessen, azt is elkészerítik alaptalan gyanúsításokkal, névtelen levelekkel, titkos és nyílt ellenszennel. Önkénytelenül is felmerül az a kérdés, érdemes-e ily körülmények között valakinek a jelenlegi közügyek intézésébe befolyjni? Nem jobb-e, ha mindenki begubózza magát saját kis körébe s engedi a világot folyni úgy, ahogy. Nélkülünk, rólunk úgy is annyi intézkedés történt, hogy most már valakinek a szava sullyal nem esik a mérlegre. Hiszen, ha valahol fellép, a magyarság, ott mindig amugy is csak széthúzás, pártoskodás üti fel fejét nem kis mulatságára sokszor az egész világnak.

Hát a mi válaszuk az, hogy nem. Nézzük csak a világ legnyugalmasabb népét, a hangyákat. Amikor a telepre igyekeznek s

észre veszik, hogy valaki feldulta a hangyabolyt, miként sietnek megmenteni, a megmenthetőt. Ha az utjukba eső akadályt nem bírják elmozdítani, türelmesen megkerülik s mégis célhoz érnek. Mit érünk mi is a télen szemlélődéssel. Nem kötelességünk az, hogy az új állam keretében is a magyar érdekeket minden rendelkezésünkre álló törvényes eszközzel megvédelmezzük? Nem kötelességünk-e nekünk is oda állni az állam, a megye, a város igazgatásának gépezete mellé, hogy lássák, hogy élünk s élni akarunk ezután is. Ha közülünk soha senki ott nem lesz, ha duzzogva félre vonulunk a nobile officiumoktól, utóbb már észre sem fognak bennünket venni.

Magyarok, jobban becsüljük meg egymást. Ha volt valami nézeteltérés valaha közöttünk, azt most mind félre kell tenni. Ezelőtt még megengedhettük azt a kis mulatságot, hogy egymás között csekély véleménykülönbség miatt késhegyig menő harcot folytattunk egymás ellen; de most már önmagunkat, mindnyájunkat kell védeni a bennünket nyomó rendszer ellen. Most már csak úgy maradunk felszínen, ha összetartunk, egygé forrunk egy közös szent cél, a magyarság jövője érdekében.

Ahol csak tehetjük, vegyünk részt a közügyekben, hogy illetékes helyeken felemelhessük szavunkat ide szakadt, árva magyar véreink érdekében. Szent kötelesség az, hogy egymás mellett kitartva érdekeinket közös erővel védelmezzük. A sors új viszonyok közé helyezett bennünket. Meg kell tehát ismerkednünk az új viszonyokkal s ezek keretén belül törvényes módra és eszközökkel a lehető legjobb elhelyezést kell biztosítanunk magunknak.

Egyetlen teret sem szabad másnak prédául hagyni, mert csak úgy tudunk magunkról életjelt adni, úgy lesz szavunknak sulya. Hiszen ha a prágai képviselő házbán nem volnának magyarok, vajon ki venne rólunk tudomást. És így van ez minden téren. A minket megillető helyeken legyenek ott a mieink, a magyarok, akikhez fordulhatunk ügyes-bajos dolgainkban. Ez a magyarság életérdeke.

A világ-eseményekből.

A fascisták jelentést adtak ki, amelyből kiderült, hogy az utóbbi napokban 43 városban fejtettek ki tevékenységet. Ez idő alatt 30 szocialista központot, 20 termelőszövetkezeti vállalkozást és 18 munkáskamarát foglaltak el, vagy semmisítették meg.

A Daily Chronicle rámutat arra, hogy amíg Anglia fegyverkezését egyre jobban csökkenti, Franciaország roppant hadsereget tart fenn Európában fekete és fehér katonából s milliókat ad ki tengeralattjárók építésére. Ki ellen építi Franciaország a tengeralattjárókat, ha nem Anglia ellen? S ha milliókat ad ki, amelyek csak a világbéke fenyegetésére szolgálnak, milyen jogon mondja, hogy adósságait nem tudja megfizetni, — kérdi az angol lap.

Jugoszlávia belpolitikájában a közel jövőben nagy változás várható. A király maga vette kezébe az államnak federalisztikussá alakítását.

A Kremelben augusztus 5-én nyitották meg a kommunistapárt nagy orosz konferenciáját.

Dickinson a kisebbségek hathatósabb védelmét követeli. A kisebbségek helyzete a békeszerződéses következtében igen megrosszabbodott. Igazságtalanságokról, sőt kegyetlenkedésekről tömördek panasz érkezett. Bebizonyosodott, hogy, a szerződések, melyeknek feladata az lett volna, hogy védjék a kisebbségeket, nem védtek meg őket igazságtalanságok ellen.

A nemzetek szövetségének főtükára levelet intézett a magyar miniszterelnökhöz amelyben hivatkozik a második közgyűlés tavaly szeptember 30-án hozott határozatára és bejelenti, hogy Magyarország a nemzetek szövetségébe való felvételének kérdését a szeptember 21-én megtartandó harmadik közgyűlés napirendjére tűzték ki.

A magyar kormány a román megszállás okozta károkról 26 milliárdot követel. A jóvátételi bizottság szeptemberben tárgyalja Párisban a román károknak a magyar jóvátételi összegbe való beszámítását.

Augusztus 7-én Poincaré Lasteyrie pénzügyminiszterrel, Schanzer, Theunis belga miniszterelnök, Jaspas belga külügyminiszter Londonba érkeztek.

A londoni konferenciát Poincaré bevezetett tény elé állította, amennyiben Németországhoz intézett ultimátumához híven megkezdte Németország ellen a rendszabályok alkalmazását.

Anglia javaslattal állott elő, amennyiben a jóvátételi bizottság angol megbízottja utján két millió font sterlingről fél millió fontra óhajtja leszállítani a havi német törlesztést.

Wirth kancellár jelenti, hogy Németország képtelen aranyban fizetni és egyáltalán csak akkor tud fizetni, ha kölcsönt kap.

Az elsasslothingia főmegbízott „Matin“

szert kihirdette az augusztus 5-iki döntés értelmében, hogy az elsaslotharingiai bankok és pénztintézetek nem jogosultak többé arra, hogy német állampolgároknak letétjeit, pénzt és kamatokat fizessék. Strassburgban kibocsátották az első kiutasítási parancsot megtorló intézkedésként. Hat németet utasítottak ki.

A görög hadierők parancsnoka arról értesítette a konstantinápolyi entente-főparancsnokot, hogy a görög csapatok megkezdtek a demarkációs vonal mögé való visszavonulását.

Az iri nemzeti csapatok Kilmanrock és Adarc elfoglalásával új sikert értek el. A felkelők Charlesville irányában menekülnek.

Megalakult az új kínai kormány. Miniszterelnök Tang-Soj, külügyminiszter Wellington-Koo.

A szakértő bizottság jelentéséből — úgy hírlik — ki fog derülni, hogy a bizottság többsége az új vármhatár fölállítására, valamint az új adókat követelő francia javaslat ellen foglal állást. A bányák és erdők elkobzására irányuló javaslatot szintén el fogják vetni, azonban oly garanciarendszert fognak javasolni, amely a szövetségesek részére történő fa- és szénzállományokat biztosítja.

Rómában a fascisták manifestumot adtak ki, amely a veszélyeztetett területek kivételével elrendeli a leszerelést. A kiáltványban hangoztatják, hogy egyedül a fascistáknak köszönhető a felforgató törekvések megghusítása.

A rend fenntartását Milánóban, Génában, Parmában és Livornóban a katonai hatóságok vették át.

Gaál Gaszton kilépett a kormánypartból és lemondott a magyar nemzetgyűlés elnökségéről is.

A lemondás nagy aggodalmat keltett a pártban, mivel attól lehet tartani, hogy sokan fogják Gaált követni.

Gaál kilépése ellenére is a pártban erős a meggyőződés, hogy a földadójavaslat simán fog törvényerőre emelkedni.

A jugoszláv és csehszlovák miniszterelnökök marienbadi összejövetelükön tárgyalni fogják a kisebbségi kérdéseket is.

Tervben van, hogy a két állam delegátusokat küld ki a kisebbségi ügyben, hogy közös eljárásban állapodjanak meg.

Londonban az a felfogás uralkodik, hogy a szövetségesek között való megegyezés kilátástalansága nyilvánvaló. Jelentik, hogy a szövetségesek szakértőinek nem sikerült a megegyezésnek olyan fokot elérniük, hogy a Poincaré által tett előterjesztéseket elfogadhassák.

Az osztrák kormány a szövetségesekhez kétségbeesett hangú jegyzéket intézett. A jegyzék kifejti, hogy az új jegybank megalapítása számára nem állanak biztosítékok az osztrák kormány rendelkezésére s a hatalmakat sürgősen arra kéri, hogy a megfelelő biztosítékokat tegye szabaddá.

Népgyűlés az iskolák ügyében.

Léva és vidéke közönsége ma egy hete, augusztus hó 6-án délelőtt 11 órakor a Főteren imponáns népgyűlést tartott az iskoláügyben. Megmozdult az egész Garamvölgye, mint a magyar kisebbség élő lelkiismerete, hogy bizonyosat tegyen arról, hogy él és élni akar. A magyarság jogait a trianoni békeszerződés biztosítja. Törvényben és szerződésben biztosított jogai vannak kulturájához s iskolájához s ennek ellenére azt kell megállapítanunk, hogy iskoláit vagy egyszerűen elviszik vagy fokozatosan bezárják, amint azt a lévai főgimnáziumnál is látjuk, amely lassu halálra van ítélve.

Ép ezért itt van az utolsó óra, hogy talpra álljon a magyarság s egy szívvel-lélekkel követelje iskoláit és kulturáját.

A magyarság élő visszhangja volt a lévai népgyűlés is, melyen a város lakosságán kívül megjelent a színmagyar gárammenti, sőt a felvidéki szlovák községekből sokan, kik szomorúságunkban velünk éreznek s a rokoni s baráti érzések ezer szállaival velünk egybe kapcsolva részt kérnek bánatunkból is, hogy velünk együtt kérjék sebeink orvoslását. A gyűlésen a legteljesebb rend uralkodott s bár a hatóság képviselőében *Lehotzky* Pál rendőrkapitány, *Bilcsék* József akapitány és *Zádori* Mihály rendőrbiztos mindvégig jelen voltak, egyetlenegy izben sem volt szükség beavatkozására. Templomi, ünnepi hangulat uralkodott a néptömegben, mikor dr. *Kmoskó* Béla ügyvéd s a gyűlés elnöke az emelvényre lépett, hogy azt megnyissa. A jegyzőkönyv vezetésével *Koperniczky* Kornél bizatott meg.

Dr. *Kmoskó* Béla a gyűlést megnyitó beszédében kifejti, hogy előtűnt hangot adni a fájdalomnak, mely szívünket napról-napra elfogja a sérelmek miatt. A Szloven-szókban szerte megindított mozgalomhoz szívvel-lélekkel csatlakoznak, hiszen nekünk lévaiaknak is sok a panaszunk. A magyarságot ért sérelem a mi sebeinket is újra felszaggatta. Itt van az idő, hogy most már egyértelműleg talpra álljon az egész ide szakadt magyarság s követelje iskoláinak visszaadását és sérelmeink törvényes orvoslását.

Üdvözlő a megjelent magyar közönséget és a határozati javaslat előterjesztésére Dr. *Kersék* Jánost kéri fel.

Dr. *Kersék* János lépett ezután az emelvényre. Párhuzamot von a nyugati kulturájának kifejlődése és a magyar kultúra fejlődése között. Mig a magyar Keletről Nyugatra tört hordák ellen egyik kezében karddal küzdött, csupán a másik kezében lobogtatta a kultúra fátykáját, addig Nyugat teljesen a kulturális fejlődésnek áldozhatta idejét. Franciaország és Svájc soha sem emelkedhetek volna a kultúra azon fokára, ha a magyarság útját nem állja a Keletről jövő pusztító viharok és szadadokon át öntestével nem fedezi Nyugat virágzó kulturáját. A győztes államoknak, melyek a magyar nyelvterületet minden gondolkodás nélkül szétdarabolták, kötelelességüknek kell, hogy ismerjék az európai nivón álló magyar kultúra s az ennek alapját képező magyar iskolák fenntartását. A magyarságnak tehát nemcsak joga, hanem kötelessége követelni azt, hogy fejleszthesse kulturáját. Most pedig azt látjuk, hogy iskoláinkat elakarják venni, tanítóinkat elűldözik, a középiskolai tanárokat cél nélkül áthelyezik, felcserélik. Törvényes uton mindent el kell követnünk, hogy ezt megváltoztassuk. El kell menni a köztársaság kormányához és elnökéhez, hogy ezen változtassanak. Kéri a szlovák testvéreket, hogy ezt a gyűlést ne tekintsek ellenük való tüntetésnek, mert minden kultúra, minden nemzetiség kulturája megfér egymás mellett. A kultúra végtelen gazdag területén minden nemzet kulturája megtalálja a maga kincses bányáját. Mi az ő kulturájukat is szívesen segítjük, ha kell, az ő tanfolyamukra is készen állunk szükség esetén. Végül felolvassa a következő határozati javaslatot:

Léva város és vidékének magyarsága elkeseredéssel látja, hogy azokat az általános kulturális szükségleteket — amelyeket az alkotmánytörvények számunkra biztosítanak, — a kormány nem hajlandó kielégíteni. Elkeseredéssel állítja meg, hogy a kormány kulturpolitikájának célja: a magyarság kulturájának a lesüllyesztése, elnemzetlenítése. Amint az eddigi kormányok tették, a jelenlegi kormány is hivatalos hatalmával való korlátlan visszaélések útján törekszik arra, hogy Szlovenszko és Ruszinszko magyarlakta vidékein mentől kevesebb magyar anyanyelvű gyermek nyersen magyar nyelvű oktatást s épp ezért a magyar gyermekek ezreit a szülők akaratára ellenére erőszakkal szlovák iskolába kényszerítik, a magyarság egyházi és társadalmi szervezeteinek iskolák felállítását

nem engedélyezi, a magántanulást a magyar gyermekeknek eltiltja, a magán oktatással foglalkozó magyar tanerőket még bűnvádi uton is üldözi és ugyanakkor, amidőn a szlovák nemzetiségű tanulókat ösztöndíjakkal, tandíjmentességgel és minden lehetséges eszközzel támogatja, a magyar nyelven tanuló akará magyar diákoktól minden támogatást megtagad. A kormány ezen kulturpolitikájának végső eredménye a magyarság elkeseredésén kívül, az állam kulturális viszonyaira fölötte jellemző azon botránnyos tény, hogy több ezere tehetől azon magyar iskolakötelesek, akik magyar anyanyelvűkhöz ragaszkodván semilyen oktatásban nem részesülnek.

A magyarságnak a békeszerződés, az alkotmánytörvények és a törvényekbe nem írott isteni és emberi jogok alapján elvitázhatatlan joga van megfelelő számú magyar iskolához. Kötudomású tény az, hogy a magyar iskolák számainak bezárása révén a jelenleg létező magyar tannyelvű iskolák megközelítőleg sem elegendők a magyar gyermekek befogadására. S épp ezért ismételt és nyomatékosan követeljük számarányunkhoz és kulturigényeinkhez képest, a megfelelő számú és jelenleg még hiányzó felső közép, nép és szakiskolák haladéktalan felállítását. Elsősorban követeljük a megszüntetett magyar nyelvű egyetemi oktatás újból való megszervezését legalább két magyar tanító és két tanítónő képző felállítását, követeljük a nagyobb számban magyarok által lakott városokban a megszüntetett, vagy fokozatos megszüntetésre ítélt magyar középiskolák visszaállítását, illetve a magyar paralell osztályok felállítását, követelünk megfelelő számú magyar fiú és leány, elemi és polgári iskolát, magyar kereskedelmi és egyéb természetű szakiskolákat.

A gyűlésen egybegyűlt magyarság tiltakozik a magyar tanszemélyzet háttérbe szorítása ellen, továbbá az ellen, hogy a magyar tannyelvű iskolák élére olyan személyek kerülnek, akik a magyarságot gyűlölik, üldözik és uton utfélen gyalázzák. Különösen tiltakozik a Simecek-Gara és Murgas Hegedűs-féle magyar faló alakok garzdaalkodása ellen.

Az itt élő magyarság immár negyedik esztendeje türelemmel várja, hogy az alkotmányos tényezők végre befogják látni eddigi helytelen nemzet és törvényellenes kulturpolitikájuknak téves celtalan és az állam jövőjére nézve egyenesen veszedelmes voltát és hogy a köztársaság konszolidációja érdekében a magyarság kulturális érdekeit végül is kifogják elégíteni. Miután ezen reményben végzetesen csalódott, sőt a közoktatásügyi miniszter legutóbbi parlamenti kijelentésében egyenesen a magyar iskolák számának további apasztását helyezte kilátásba, a magyar közönség pártokra és osztályokra való különbség nélkül a jelen népgyűlés útján is felszólítja a magyarságnak bármelyik párthoz tartozó parlamenti képviselőit és szenátorait, hogy a parlamentben az iskoláügyi sérelmek orvoslása érdekében megfelelő aktiót indítsanak. Addig is, amíg a törvényhozás legközelebb összeül, a miniszteriumokban kövessenek el mindent, hogy már az ősszel megkezdődő tanévben a magyar gyermekek, magyarnyelvű oktatása minden vonalon lehetővé tétessék és hogy a lelkiismereti szabadságnak megfelelően a szülők szabadon állapíthassák meg, hogy gyermekeik, milyen tannyelvű iskolákat látogassanak. Határozatilag leszögezi a magyarság azon elszántágát is, hogy ha az itt előadott minimális követeléseink ismét süket fülekre találnak, úgy a magyarság kénytelen lesz véglegesen levonni magának azt a következtetést, hogy amíg ez a mostani politikai rendszer fennáll, a magyarság alkotmányos eszközök felhasználásával, törvényes hatóságok útján, kulturális-téren emberi és nemzeti jogainak nem képes érvényt biztosítani és épp ezért a törvényekben biztosított jogainak gyakorlati érvényesítése céljából a legmesszebbmenő nemzetközi jogvédelmet fogja igénybe venni.

Ezután Kálnay Károly ref. h. lelkész egy szépen megkonstruált beszédben kommentárokat fűzött a határozati javaslatához. Az állam meg akar fosztani bennünket — mondja — minden életlétezőségétől, tönkre akarja tenni kulturánkat. Pedig a demokrácia fogalmában benne van, hogy itt a köztársaságban joga van élni minden nemzetiségnek egyformán. Egy millió magyar él itt és nincs egy magyar tanítóképző, nincs egy tanítónő-képző intézetünk, egy teológiank s megvonja tőlünk a lehetőséget, hogy magyar tanítókat és papokat képezzünk ki magunknak. Még a szinmagyar reformátusoknak sincs teológiájuk, Magyarországra nem engedik menni tanulni őket, azt mondják, menjenek Prágába tanulni. Mindnyájan tudjuk azt, hogy mit jelent az, egy szinmagyar fiúnak Prágában tanulni. Törvényszerűen szüntetik be a magyar iskolákat. Ez a demokrácia elveivel nem egyeztethető össze. Negyedik év óta várunk, kérünk, eredmény semmi Eddig kértünk, de ezután már követelünk s odavisszük méltányos követelésünket a külföld elé. Követeljük a magyar tanítók visszahelyezését és a magyar faló tanítóktól eltávolítását; követeljük, a lelkiismereti szabadságot, hogy mindenki abba az iskolába irathassa be gyermekét, ahová akarja, s követeljük a magyar gyermekeknek a szlovák gyermekekkel egyenlő jogok biztosítását. Hulljon le közöttünk minden pártpolitikai és vallás felekezeti választás s legyünk mindnyájan együttérző magyarok.

Breuer Géza a magyar német szociáldemokrata párt nevében hozzájárul a felvett határozati javaslatához, mert az abban foglalt követelések pártjának is program-pontját képezik s a békeszerződésnek is biztosítják ezeket. Soha nem ellenzi, hogy a kormány a szlovákok részére anyai iskolát állítson fel, amennyit akar. Mentül többet, annál jobb. De ennek ellenében ne bántsa a magyar iskolákat, amelyekre a magyaroknak nagy szükségük van, ha azt akarják, hogy gyermekeink művelt és értelmes állampolgárok legyenek.

Dr. Rónay János r. k. lelkész, a ker. szociális párt részéről jelenti be szolidaritását a hozott határozattal. Ez a párt, amely kölcsönös szeretet és türelem alapján áll, a megértés, a béke és konszolidációs céljából és követeli a magyar iskolák visszaállítását, amelyek minden politikai vonatkozásától minden egyetűl a kulturát szolgálják. Hisz ez állam érdek is.

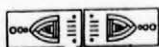
Boros Gyula, az egyesült zsidó-párt nevében járul hozzá a határozathoz s beszédeiben panasz tárgyává teszi a lévai főgimnáziumot ért sérelmeket. Követeli magyar faló igazgatók és tanárok eltávolítását. Sbroár miniszter itteni látogatása alkalmával ígéretet tett arra, hogy a lévai iskola magyarok maradnak s ime ennek ellenére elutasították.

Szabó S. Zsigmond bajkai ref. lelkész, az Orsz. Magyar Kisgazda és Kisiparos Párt lévai körzetében szervezett 17 ezer magyar kisgazda és kisiparos nevében pártolja a javaslatot.

Szeretné ha ennek a szinmagyar Garmentének szavát oda fent is meghallanák és megértenék, hol a népek sorsáról döntenek.

Láttuk ezt a józan, becsületes, munkás népet, mely élni akar a kultur népek között. Egyenlő jogokat, egyenlő eltartást követel a magyarokkal szemben. Hatalmas éljenzés követte lelkesedéstől áthatott szavait

Végül dr. Kmoskó Béla elnök kérdésére a gyűlés nagy lelkesedéssel egyhangulag elfogadta a javaslatot, mire Kmoskó buzditó kitarásra intő szavai után a gyűlést berekesztette s a mintegy 5-6000 főnyi tömeg a legnagyobb rendben eloszlott.

Egy pedagógusunk visszaemlékezései.

— Levél a szerkesztőhöz. —

(Folytatás.)

Kedves barátom s Szerkesztő uram!

Országos egyesülésbe való szervezkedés, A tanítói állás szociális kérdése, Idegen nyelv tanítása, Alkotó munkára való nevelés, Szélföldoktatás, Gyermeklélektan, Tanítók akadémiai-képzése... egy tanítézet 50 éves csokrában bizonyára jelentenek valamit. Nemcsak egy újabb felszázad élhet itt azok további gondozásának, de amíg általában tanításra, nevelésre váró gyermek lesz: (itt) közvetve-közvetlenül örök jelentőségű problémák maradnak azok az eszmék, melyeket a lévai magyar Tanítóképző tanárkarai 1872-től, 1919-ig szóval, tettel, irodalmilag és a lelkesedés olyan mértékével szítottak, amely a simplex állami tisztviselőnek bizonyára már nem lett volna „hivatalos” kötelessége — Hálával kell gondolnom a régi kenyerádó Gazdának azon megismerésére is, hogy az innét szított kérdéseket érdemeseknek, szükségességeknek találta országosan propagálni, — s kérem, várom most utólag az expialást, ha t. i. a Népművelés felséges ideáljának szolgálása közben isnét valaki egyszerű-másszor a toll, az írás fulminansabb erejével is küzdött volna a mindenkori tanügyi Hatóságokat gyorsabb munkára, intézkedésekre nógató lelkesedésben!

Az emlékekbe elmerültem, de engem továbbá szóra ösztökélni látszott figyelőknek (Mindig jó gyerekek voltak a fiúk!, Óráimok talán meg sem is érdemeltem tőlük ezt a megszokott fegyveimet!) fel kellett mutatnom — ugyan az eredeti szándékotól logikailag ellenesen eltérve — egy-két tanári „fény”-képet is, mint akik az említettek túl más, egészen önálló irányokban törtek új ösvényeket a tanítóképzés terén! Tanár-társak, Kollégák! Voltatok közel negyvenen, akiket „elfogyasztottam” a 40 év alatt! Akik engem hibáimmal együtt mindig szívesen türtetek diszes soraitokban, a tanári szobák falai közt, a konferenciás-asztal mellett. Hála és köszönet Nektek!

Különösebb hálával gyújtottam meg az emlékezés fényét éppen azok nevével, akiket a jubileuméhes Tanító urak mintegy kijelöltek nekem, amennyiben nyugalmas-nyugalomból őket is magok elé akarták még egyszer „csöngtetni” mi most a fehérszettel által képviselt „katedra”-ra, „felszólít”-ván a „hicsum” bemonadására! Egyikük meg is jelent. A másik érdemes férfiú, aki még a „régiképzés”-ben vonult el csendesen a tanítóképzés mezejéről — tudom, lelkevel szintén ott volt abban az odarögtönözött „tanterem”-ben.

Az adott, kedvesen (a) „drukkos” pillanatban illőnek találtam, hogy a „felelet”-et én adjam meg helyettük. Azonban csakhamar éreztem, miként „sügó”-ra nincs szükségem; tudom a „lecke”-met, ahhoz képest, hogy egykori Kartársaim közül éppen ők, az itt élők azok, akik nekem is valóságos tanítóim voltak tanári-erényeikkel. Kettőjük képe, a kartársi-ideál ültem meg lelkemet!

Holló Sándor, városunknak ma is élő lelke és lelkiismerete — Kedves Szerkesztő Barátom! mintha a velem együtt öregedő „Bars”-odnak betűi mindannyiszor felragyognának, ha az Ó nevé, megalkotói egyikét, s 30 évig volt Ura és Első-Szolgája, diszes nevével hozzák — repetálom: Holló Sándor Léván, egy negyedszázados luszturumon át volt munkása a magyar tanítóképzésnek; de aki azután tűnővően egyetlen iskola légréte, a Város valamennyi iskolájának, összes kultúrintézményeinek történetében — főleg a főgimnázium és Árvaház megalapításában s a két rendbeli tanonciskola színvonalra emelésében — kivette nobile-officium szerint a maga részét Ami... Te tudod Szerkesztő Barátom! „oroszlánrészt” volt.

Holló Sándor tanítóképzői tevékenységét én egész közelből láttam, fejlődését (ha nem is egészen az elejétől) figyeltem s mindig különösebb tisztelettel tárgya volt az Már egész fiatal tanárkoromban ilyen aforizmákat jegyeztem fel arról: A tanítónövendékek minden rendű ügyének diskrétan a háttérben maradni tudó Jótét-keze. — Altruizmusában,

nemesen él a diák-szeretet, a szegénysorsú tanulók társadalmának anyagi gondoktól mentes tanulóéveket biztosítani akaró és tudó törekvés. — A népiszkolai tanításnak részint parlag, — részint tulcséplélt területének biztos-szemű megfigyelője, szerencséskezű célkitűzője s másokat is nevelve szakmai tudó munkása. — A fölöttünk, kis kálberüek fölött nagy koncepciókkal dolgozó H S le tud ereszküdni a pedagógiai részletkérdésekhez, is anélkül, hogy zabhegyező lenne (Ez volt a kicsinykedés ostorszáva).

Az akkori lelkes korra emlékezve, engedje meg nekem, a pedagógiumi fórumokra sohasem törekedett egykori, de ma is fokozva nagyrabcsúit Kartársam, hogy itt napvilágra hozom azt is — amit ma már kevesen tudnak — hogy a napjainkban legjobbul ismert (Grosselin-Cukrász Róza nevéhez fűződő) u. n. „fonominikai” — olvasási módszer alapelveit tevő Jacotot — Vegel-féle olvasás-tanítást önálló terjedelmes tanulmányban Ő ismertette legelőször magyar nyelven. Pedagógiai irodalmunknak örök kára, hogy az mindjárt annak idején, a 70-es években nem került a nyilvánosságra.

Meg kell emlékeznem arról is, milyen szívós harc volt az, amit Vele a napi sajtóban folytattunk a tanítóképezdek akkori belső, házi-adminisztráció ellen. Az ő e-nemű munkásságában (a „Népnevelők Lapja”, az „Egyetértés”, utóbb a „Magyarország” hasábjain) a tanügyi reformer a kiforrott Lapszerkesztővel társult. Mindaz, ami utóbb országosan szervezett intézkedés lett e téren: az intézetek modern Köztársasainak, Internátusainak kialakulása a bérleti rendszerből, (a Mi Tanítóképezőkönk palotája is egyik diadala ennek a harcnak) — mindaz Hollónak névtelenül megjelent cikkeiben nagyrészt bennfoglaltatik. — És mindezekben milyen puritán felfogással bírt! Tiszta emlékezem Naplóm egyik aforizmájának, provenienciájára: Ember, tanul meg Tanártársadtól, hogy tudásodnál, tudományodnál is lehet vaiaim nagyobb: szerénység! Csak senmi kórnus — szokta mondani — nem kell a világnak mindent tudnia!

Nem sértem meg az Élőnek szerénységét (ha esetleg kezeibe kerülne e sorok), mikor mint a kimúlt Tanítóképező krónikása már itt elmondottam ezeket.

Svarba József méltatásánál meg kell vallanom, hogy mikor a sort rákeríttem és be is fejeztem (mert ettől a tételmentől azután már holmi lyrai-logika el nem indukálható), akkor valóban attól tartottam, hogy most már Ő fogja ott az oldalamon szívem dobogását jobban hallani a kelletlenül. Mert az ember szívesen tér vissza „első szerelmé”-hez, Svarba az akkori idők magasabb és Legmagasabb helyeiről jött címei közt is legtöbbrre becsülte a „tanítóit”. Megsárgult diplomáim közt nekem is az első, a „tanítói” volt mindig a legkedvesebb.

A tanítóképezőknek kezdetben — és ez egy sajnálatosan egyetemes tanügytörténeti öntudatlanság, Kor- és kórtünet! — a tanítók praktikus kiképzése igen gyenge oldaluk volt; szemmeláthatólag hátrányban volt a teoretikumokkal. Hogy a képezésnek ez a része, a gyakorlati okmutatás a tanítósfágra leendő rávelelőnek (Láng Mihály kifejezése!) később u. n. „tengelye” lett: az első sorban tanítóknak, néhány a Pedagógiai-Istene által homlokonszókat, s a magyar virványokon u. n. „gyakorló-iskolai-tanító”-nak az érdeme. E tekintetben a mi Svarba Józsefünk az első közt is egyik első volt: szóval, tettel, irodalmi munkásságával.

A mikor — már a 80-as években — az egész gyakorlati-képezés még csak olyan lógós-szeretett játszott a tanítóképezésben: „A Svarba-iskolájában” (ahogy azt az intézet poéta-lelkű tanítványa, Havas István, székes fővárosi polgári iskolai igazgató oly meghatóan örököltte meg) már egy modern szellem az uralkodó; olyan és az, amely azután az u. n. osztatlan-népiszkolákban az egész országban általános lett. Keresték is Svarba iskoláját a Város és vidékének a nevelést elsőrendű tényezőnek tartó uri családjai csakugy, mint az Árvaházi-Nőegyleti választmányunk határozatai: gyermekeik s az Elet porondjára nagy erkölcsi és értelmi felkészítéssel kiadandó árvaik javára. Jólehet

Városunknak régebbtől fogva igen jó nevű, többtermű-osztott elemi iskolái voltak, a „nevelé-tanítás” jelszavában a tanítóképző osztatlan gyakorló-iskolája válóságos pedagógiai, laboratórium volt.

Pedig ez a mindenfelé finánciális okokra visszavezetve s az osztályok tagoltságának hiányában elkényszeredve született iskolatípus nem nevezhető valami ideális iskolafajnak. Egy terebben, egyetlen tanítónak, ugyanazon időben hat — (rendesen népes) osztályt vezetni (míg ha a lurkók és kisasszonyok ideálisan okosak és jók is!) mintha a természet azon törvényére emlékeztetne, melyet úgy kell a nebulóknak és hölgyek-palántáknak elreccsíteni és elcsevegniük, hogy: „Egy időben és ugyanazon helyen két test . . . !” És Svarba bűvész művésze volt ennek a lehetetlenségnek. — Mi tanár társai tehát csak természetesen találtak, amikor a Kormány az *Elemi Népiszkolai Tanterv és Ulasítások* pedagógiai megalapozásakor Hozzá, elméleti és gyakorlati tudásához, a sötétségben világságot teremtő, a kaoszba rendet hozó, a pedagógiai labirintusból Ariadnefonallal kivetítő tapasztalataihoz fordult: felszólítván, hogy írja meg a 6. osztályú osztatlan népiszkola elméletét és gyakorlatát. A terjedelmes elaborátumnak ez a része. — Az *osztatlan Népiszkoláról* — azóta válóságos Aranybullája lett a falusi népiszkolai tanítási rendszernek.

Mikor a modern-pedagógia utjait egyengető németek nagy szociál-pedagógusa, Kerschsteiner vagy tíz éve Magyarországot járta európai tanulmányútjában, erről a munkálatról úgy nyilatkozott, hogy olyan kalauz az, amire ugyanazt kell mondania, amit az angol Verulam Bacon mondott a Jezsuiták tanítási rendszerére: Talis cum sis, utinam Noster esset!

* *

Haladott az idő: be kellett szüntetnem historikus hajlamaimat. És ha egyik-másik kritikus arcon az „Es Te?” kérdőjelet vélt megjelenni: röstelkedve resumáltam, hogy Igazgatóim, kedves volt Kartársaim jellemzése közben talán nagyon is előtérbe léptem s inkább azt kellett volna ezek helyett a „kibuvik a szög a zsákból!” öntetszolgék helyett a sok egyéb feljegyzésre érdemesek közt hangsúlyoznom: micsoda kulturmunkát teljesített nálunk a magyar Tanítóképző pl. a Város művelt társadalmának, az iparos-és földművelő osztálynak akkor, valahányszor tanárai a felolvasó-asztalokhoz ülve, a tudományok különböző ágainak szubtilisebb részleteibe vezették be azokat. (Magukat a felolvasó-estéké is, — a Kassinó égése alatt — tanárok kezdték s a legelső népszerűsítő előadó képezdei-tanár volt!) — En magam a tudományok oceánjának csak a partjait jártam — így kell elmondanom a világot bejárt Hambolttal, — s néhány kagylóhéjra tud nem tudtam ott egyebet összeszedgetni . . . No, meg az obligát Éveket! Ha majd lesz — Kedves Szerkesztő — aki kibogarászza Lapod „Különfélék” rovatának rövid u. n. „személyi hír”-eiből, hogy a Városunkba jött és innen — ki a „báthi-part” felé, ki más irányba — elköltözött tisztviselők hány esztendeig koptatták itt a köveket: az abból a statisztikai táblázatból legfeljebb majd azt állapíthatja meg, miként volt itt egy ember, aki a nagy számok törvénye szerint a tisztviselőknél szűken szánni szokott Időknek konok Csöszje volt!

Kedves Szerkesztő Barátom! Mi lehetett volna zároakkordul természetesebb a szép-múltú intézetnek (melyről évtizedeken át Lapod is oly sokszor és dédelgető szeretettel emlékezett meg), közel 50 évet futott pályájának egy pohárköszöntőbe szorított ecsetelésében, a „fejek”, az „értékek” értékelésére vonatkozó reminiscenciákkal azon, azokon végigtekintő lelkemnek diktáltabb-ötelessége, mint azt kívánni az Édes Anyára emlékezni akaró — de önmagukban a jövő magyar tanítónemzedéket is mérlegelő — Öreg-gyerekek előtt: vajha belátnák illetékes helyen, hogy a *további népművelés zászlóját szintén ormára tűzött mostani ittvaló Tanítóképző is olyan tiszta kulturmunkát fejtse ki, mint az ő munkájának külső körülményeit gondosan megalapozott Elődje a Magyar Tanítóképző végzett. Egy hivatalos*

helyről elhangzott legujabb — úgy fejezhetem volna magamat ki: kapóra jött — hírlapi közlés során azt a hő kívánságomat is elmondottam még: vajha teljesen belátnák az illetékesek, mennyire szükséges, mert parancsoló államérdek, hogy a *szlovenszkoji magyar Tanítóknak* az új államalakulathoz simuló *képzésére Léva a predestinált Város* s hogy a képzés helye szerint náunk, de az Államban általában bemohosodni indult magyar-tanítóképzés sírhalmáról fordítsák vissza a követ.

Támasszák fel most még rövid álmból a levei állami magyar Tanítóképzőt, mert ezt követeli az állam jól fejfogott érdeke . . . plántálván megnyugtató békét a polgárság lelkébe, — ezt parancsolja az anyagi és az etikai igazság . . . mérven egyenlő mértékkel: Többségnek, Kisebbségnek. Az az igazság, melyet a Magyar — éppen akkor tartottam itt, mikor a tisztelt Tanfolyam történet-alkotmánytani előadója, nekem is kedves Barátom jelent meg bizalmas körünkben! — a magyar ember szívében őriz, szavában nyílt becsületességgel vall; — s amely igazságnak mindent átfogó vezérfényével kértem a honosítandó magyar okleveleiket keblükön szorongató, azokkal egy Uj-hazában honosító vizsgák előtt álló Tanító Urakat, hogy ugyanazzal a kipróbált, tisztességes, becsületos nyíltsággal oltás tanítványaik, a szlovenszkoji magyar nép értelmébe is az új államrendhez való — magyarul — becsületes alkalmazkodást (Magam is ezt az ösvényt járom!) ; biztosítván Nekünk itt „hol élünk s halunk kell” erkölcsünk — szokásaink — nyelvünk — iskoláink — kultúr-intézményeinknek . . . mindezek fenntartásának, ápolásának és fejlesztésének ezeréves multunkhoz szabott további szent birtoklása . . . ennél több is a Kötelessége.

Kedves Barátom, szorgalmas Klója „a mi kis városunk történetei”-nek! Így volt! Nem így volt? Hol volt? Hol nem volt! . . . az az egy bizonyos, hogy az én lelkem (engedd meg nekem e hallgatag helyen a bizalmas megnyilatkozást.) boldog Meseországban volt! — Le is írom ide külön (előtűk talán el is feledtem különösebben hangsúlyozni a sok tárgyi mondanivaló közt) az én nagy halálmat a kedves Tanítványsergeknek, amely engem abba a Meseországba oda — elringatott.

De hálám szól megelőbb és mindenek fölött Annak a Mindenkielőtt-való-Valóságnak, aki nekem testileg mindig törekény cserépnek a „Papirosalkotású”-nak (így is neveztek valamikor azok a Jó-fiúk, . . . akikről itt most én vettem fel a „Ceruza”-jegyzeteket), módot adott annyi sok tanév elmozdolására, . . . s Akinek bölcsessége lehet csak annak is a megmondhatója: miért „hiányzottak” most a „tanítás”-ról, Körünkől annyian, kiknek szintén „jelen” kellett volna lenniük, de akiknek begyepesedett, csendes „üléspadjai” a sirjak felett már csak Övéinknek s ezental a jó tanulótlársak és még itt levő öreg tanáraink emlékezete virraszt (ahhoz képest, hogy az ő keckefelmondásukat egy Boldogabb Iskolában jegyezgetik az osztálykönyvekbe!) — miért nem jöttek fel az ismétlésre azok, akiknek ismeretlen tájkon nyugvó poraik felett (valahol ott a galiciá-síkokon): már csak a Pedagógia Istenének Mars-üldöző szelleje szelődött — és akik végül ott lehettek volna a lelkek ezen egzemenén és mégsem lehettek ott . . . a „megbukott” Intézetük 50-éves néma jubileumán!

(Folyt. köv.)

Különfélék.

— **Magyar Evangélikus Szövetség.** Komoly és nagyjelentőségű események helye volt Léva város a minap, megszületett az országos Magyar Evangélikus Szövetség. Az ország minden tájáról élénk érdeklődés mutatkozott, amely megtöltötte a helybeli evang. templom padsorait. A magyar evangélikusság lelke, vezér férfija Szent-Iványi József köré tömörültek a magyar gyülekezetek. Hatalmas beszédében mutatott rá Szent-Iványi a forradalmi egyháztanács helytelen eljárására, kivezető

utként a magyar evangélikus szövetségnek ideálját fejtegette, amint a jelen voltak kitérő lelkesedéssel realizáltak. Az alapozó bályokat Egyed Aladár saajógóműri lelkész olvasta fel, amit az alakuló gyűlés elfogadott. Elnökségnek megválasztották: Szent-Iványi Józsefet és Bányi Endrét. Utána a jelen voltak értekezletet tartottak, amelyen Jánóssy Lajos komáromi esperes az evang. egyházi és iskolai sérelmeket ismertette, majd Fabry Viktor ev. lelkész az önálló magyar esperességek és kerület kérdését tárgyalta számadatok alapján. Endreffy János az Evangélikus Lap mellett egy vállalos magyar néplap kiadását hozta javaslatba, ami határozatra emelkedett. Kemény Lajos oszgyani ev. lelkész az igazán költői lelkű, gaibamb ősz agg lelkipásztor, aki előpéldát mutatott, hogy a paróchia csönödjében milyen egyéniséget fejlesztés és nemeseítő munka folyhatik, Petőfiről tartott könyvekig megható előadást és olvasta fel Petőfi című versét, melyben mint költő szimbolikus nyelven szót a nagy költőhöz. Egész gyűlés emlékeditt hangulatban folyt le, szellemi javukat osztott szét a magyar evangélikusság életképességét mindenél jobban igazolta.

— **A kongregáció előadása.** A Lévai férfi Mária kongregáció felavatása alkalmával aug. hó 15-én (kedden) Nagy boldogesszony napján a zárda tornatermében, jótékony célú színelőadást rendez, melyalkalmat színe kerül: Morus Tamás történelmi dráma 4 felvonásban. Az előadás kezdete d. u. 5 órakor. A tiszta jövedelem részben a Stefánia árvaház és részben a Férfi Mária-kongregáció zászló alapja javára fordítatik. Helyárak: 1. hely 15 kor, 2. hely 10 kor, álló 5 kor. Felülfizetéseket a némes célra való tekintettel köszönettel fogadnak. Jegyek előre válthatók: Nyitrai és Tsa, Hatscher Karoly, Borcsányi és Csernák uraknál. Ma vasárnap d. u. 3 órakor gyermekelőadás lesz, melyre belépő díj tetszés szerint.

— **Ló és szarvasmarha díjazás.** A Barsvármegyei Gazdasági Egyesület által szeptember hó 7-ére tervezett tenyészállatdíjazás f. év szept hó 24-ére, a levei országos vásárt megelőző vasárnapra halasztott el. Ezen a díjazáson részt vehetnek Bars és Hont vármegye gazdái saját nevelésű tenyészlovaikkal — kanca, mén és csikókkal valamint tenyészszarvasmarhakkal, tehennel-, birkakkal és borjúkkal. A díjazás 24-én vasárnap reggel 9 órakor, a levei vásártéren veszi kezdetét. A díjazáson előzetes bejelentés vagy szemle nélkül is lehet tenyészállatokkal kiállítani. Jelzett napon tehát szeptember hó 24-én, vasárnap délután a kiszárdák kocsiversenye. Indulás a levei vásártérről d. u. 2 órakor Felsőszecserére és vissza. A kocsiversenyen részt vehetnek Bars- és Hont vármegyei kiszárdái saját nevelésű, vagy hosszabb idő óta birtokukban lévő lovaikkal. Ez alkalommal bemutatathatók kiszárdák 4-es lófogatai is, amelyek ugyancsak díjazás alá kerülnek. A díjazáson kiosztásra kerül a Gazdasági Egyesület részéről 12000 ek., több magándíj és diszoklevél. A tenyészállat díjazás alkalmából a Gazdasági Egyesület tárgysorsjátékot is rendez, amelyre sorsjegyeket bocsát ki. A sorshúzás 24-én d. u. 4 órakor lesz megtartva. Főnyeremények: Simentháli téhen, simentháli bika, arabs ménló, továbbá számos gazdasági gép és eszköz. Sorsjegyek a Gazdasági Egyesület titkari hivatalánál is kaphatók!

— **Főiskolások mulatsága.** Tegnap, szombaton, Törzs Jenő, Forray Rózi, D'Arrigo Kornél és Sziklai Béla magyar szimfonikus közreműködése mellett a Léva és Vidéke Főiskolai Hallgatók Önségélyző Egyesülete a Városi Színház termében táncal egybekötött jótékony célú Múrosos estélyt rendezett, mely mindon tekintetben szépen sikerült. A műsor előkelő, a művészek elsőrangú előadók voltak s így a közönség igen kellemesen szórakozott.

— **Gyászhir.** Mindig fájdalmasan érint a gyászhir, de kétszeresen megdöbbentő, mikor egy edesanya halálát jelenti, ki életével váltotta meg gyermekét. Melicher Sándorné szül. Strobl Erzsébet, Melicher Sándor lévai polgártársunk neje e hó 8-án 40 éves korában, mikor kilencedik gyerme-

kének életet adott, elhunyt. A mélyen súlyított család iránt általános a részvét. A százzsorszor megsírattott jó édesanya hült tetemeit e hó 9-én helyezték örök nyugalomra. Mély gyászba borult férje a következő gyászjelentésben tudatja hivatására tragikus elhunytát: Melicher Sándor egy a maga, mint gyermekei Bözsi, Ilonka, Pista, Mariska, Lacika, Tóni, Józsi, Sanyika és az újszülött, valamint az egész rokonság nevében fájdalomtól magtört szívvel jelentik, hogy áldott lelkű jó feleség, édesanya s szerető rokon, Melicher Sándorné szül. Strobl Erzsébet f. évi aug. hó 8-án d. e. 11 órakor élete 40., boldog házassága 22. évében rövid és kinos szenvedés után elhunyt. Drága halottunk földi maradványait f. hó 9-én délután 5 órakor a lévai r. k. sírkertbe helyezték örök nyugalomra. Az engedtező szentmiséidőszak f. hó 17 reggel 3/4 7 órakor a plebánia templomban lesz a Mindenhatóknak bemutatva. Léva, 1922. aug. hó 8. Emlékek örök szeretettel örizzük.

— **Közzgyűlés.** A lévai temetkezési társulat augusztus hó 20. napján délután 2 órakor rendkívüli közgyűlést tart a városban nagy teremben, melyre a tagokat ez uton is meg hívja a vezetőség. Tekintettel arra hogy a megajelt vizsgálat eredménye lesz tárgyalva. Ezen kívül új tisztikart fog a gyűlés választani kívánatos, hogy a tagok minél nagyobb számban vegyenek részt.

— **Tennisverseny** f. hó 12—15. döntők 15-én d. u. a ligeti pályán.

— **A Ker. Munkás Egyesület** tarka estélye, melyet ma egy hete az Egyesület saját helyiségében rendezett, a legszebb sikert hozta meg a szereplőknek s e mellett anyagilag is kitünően sikerült. Három kis darabot mutattak be oly rátermettséggel, oly pompásan összerakva, hogy a közönség elragadtatva tapsolt a szereplőknek. Az első darab a *Monte Christo* bohózat volt, melyben a Kóttó férjet Sebédovszky István I. ennek feleségét Struhár Irénke személyesítette igen ügyesen. Kedves jelenség volt a szobaleány szerepében Bébb Mariska. Ezután *Tóni a csábító* című jóízű humoros vígjáték következett, amelyben Tóth Nándor (Kázmér), Lehoczky Mancika (Terka) és Béklik József (Tóni) jeleskedtek s megérdemelt elismerést arattak. Végül *Éljenek a tüzoltók* című kacagtató bohóság került színpadra nagy derűség mellett. Csupa törőlmetszett, jellegzetes alakok, melyeket a szereplők élet-hen reproduktáltak. Zsák Géza, mint tüzoltóparancsnok szerepében tetszelgő lakatos mester ügyesen játszott. Nemkülönben jó alak volt Baranya Pirike Anna szerepében. Ugyancsak kedvesen alakította szerepét Totzer Mancika (Erzsike). Tonka Imre (György) feszitlenül játszott. Rotyik László (Czinczér) a régi gárda jeles tagja ezuttal is igen helyen való alakítást adott. Florek László a lakatos ínas szerepében a könyve-kig megkacagtatta a közönséget. De Sebédovszky József és ifj. Kalocai Gyula és a két ínas szerepét a legnagyobb sikerrel játszották. Előadás után a jó kedvre hangolt közönség táncba kezdett, melynek csak a hajnal vetett véget.

— **Kantor választás.** Zselizen f. hó 8-án megüresedett róm. kath. bántori állásra Dely István zselizi r. k. tanítót választották meg.

— **Cirkus Léva.** Cosmy cirkus a köztársaság legjobb cirkusza, nagy és kiváló művész és akrobata gárdájával tegnap megérkezett városunkba néhány napi szereplésre. Gazdag, változatos és pompás műsorokból különösen kiemeljük: Cadbin Mors halálugrását, Valendó csoportját, a repülő embereket, Sisters Cook akrobata mutatványait, Mlle de Wend szerpentin mutatványait, lovon, Cosmy direktort a lovakat, Achmed-ben-Dida keleti fekir előadásait, Pepino és társainak kacagtató tréfáit stb. A tegnapi egyszerű bemutató előadás bizonyítja, hogy a cirkusz megérdemelte a nagy hírnevét és a közönség meleg pártfogását.

— **Eljegyzés** Konta Etuskát eljegyezte Sink Mihály Léván. (Minden külön értesítés helyett).

— **Esküvő** Dr. Weiss Sándor fogorvos Sopron és Roppeport Elsa Léva e hó 15-én délután fél három órakor tartják esküvőjüket Budapesten a Dohány utcai izr. templomban. Gratulató Brióval szálló (Minden külön értesítés helyett.)

— **Betörés** Ismét betörők garázdálkodtak városunkban. E hó 8-án hajnalban a főtéren levő *Lachy*-féle fűszerüzletet tisztelték meg látogatásukkal. Olyképen hatoltak be az üzletbe, hogy a tettes kulccsal elzárt ablakot kinyitotta s azon keresztül az üzletbe ment s ott a kézi pénztárból kétezer és néhány száz koronát elemelt. Az árut nem bántotta, legalább nagyobb hiányt nem állapított meg vizsgálat. A hatóság megindította a nyomozást s a tettesnek nyomában vannak.

— **Tűzijáték.** Léva város szegényeinek javára a LSC Ladányi uti sport telepén vagy a tanítóképzőben 1922. évi augusztus hó 27. napján este 9 órakor nagy tűzijáték lesz, amelyre a tűzijáték-tárgyak most érkeztek meg. Szép és nagyszabású dolgokat fog látni a közönség, mivel a Keleti vásár reklám darabjait sikerült a rendezőbizottságnak megszerezni.

— **Tizenhatmillió métermázsza a termésküldetés.** Magyarországon, amint ezt hivatalosan megállapították. Buzával és rozsba 3.200.000 katasztrális holdat vetettek be. Az elhatározott részére 2.8 millió métermázsza gabona szükséges. A fejadagot 162 kg ról 184 kg-ra fogják emelni.

— **A hamis bélyegű pénzek,** melyeket a posta, vasút, vagy a katonai rend őrség lefogalt, mint értesülünk augusztus havában 50 % ban visszafizetésre kerülnek. Ugyanis a pozsonyi vezérpénzügyigazgatóság értesítette az összes adóhivatalokat, hogy azokat az elismervényeket, melyeket a posta, vasút vagy a katonai rendőrség a lefogalt hamis bélyegű pénzről adott, fele értékben augusztus havában váltásák be, akiknek a nyugtájuk elveszett, azokat augusztus 31-én fogják beváltani.

— **Álomkór Magyarországon.** Egy ujjfata álomkór dühög a világ minden táján. Az orvosok tanácsalannul állanak vele szemben és lefoiyását szerencsés kimenetelre bízzák. A beteg agylob megbetegedés tüneteit mutatja, állandóan alszik és csak nagy ritkán tér magához, hogy valamit egyen. — A földkerekség minden részéről érkeznek jelentések, hogy a betegség felütötte fejét. Franciaországban legutóbb 321 eset fordult elő. A halálozási percent 30 százalékos. Hollandiában 58 esetben észlelték, az álomkór Olaszországban 4000 eset fordult elő múlt év júliusa óta, melyek közül 1018 halállal végződött. Newyorkban is százával pusztulnak az emberek az ismeretlen nyavalya sújtó csapása alatt. Ha a beteg megmenekül, akkor is szellemi gyengeség, paralízis és súlyos idegajób maradnak vissza. — Az álomkór legutóbbára Magyarországon lépett fel olyan mértékben, hogy komoly aggodalomra ad okot az illetékes közegészségi hatóságoknak. Miskolcon egy héten tizenkét álomkór megbetegedést jelentettek, Sátoraljauháromon hét eset fordult elő. Vácon csak három, Esztergomban viszont nyolc ember merült halálos, utolsó álomba. A főispánok ijedt jelentéseire a belügyi és népjóléti miniszterek szakbizottságot küldöttek ki a fertőzött városokba, akik tanácsalannul állanak szemben a titokzatos betegséggel. — A járvány épen Szlovénzkóval határos városokban ütötte fel fejét és félt hogy hozzánk is könnyen áthurcolják a veszedelmes kórt. Sürgős és erélyes intézkedésekre van szükség, hogy megakadályozzák a fenyegető veszedelmet, amely könnyen halálos csapást mérhet az országra.

Változás a Julia gőzmalom Cég-nél. A helybeli Julia gőzmalom tulajdonosa a malomüzemet bérbe adta a lévai székhellyel bejegyzett gőzmalom k. f. betéti társaságnak; cégvezetők *Morvai* Andor mérnök és *Lövinger* Jenő.

Tanuló NYITRAI és TÁRSA könyvkereskedésében felvétetik.

A közönség köréből.

Búcsúszó.

Ha a különféle engedélyek megszerzése lehetővé teszi, egy a hét folyamán én és személyemben a Magyar Kegyes-Tanítórend ideiglenesen elhagyja Lévat, miután a Rend többi itt volt tagjai már előbb tavoztak el, ki-ki oda, a hová a rendi hatóság küldötte.

Tarsházuk 107 éves történetének el-sárgult lapjait forgatva, sok olyan jelenséget találtam ott feljegyezve, amelyek azt mutatják, hogy Léva város őslakói és a rend tagjai jó és balsorsban mindig együttéreztek. Olvasok ott fényesen sikerült számos iskolai ünnepekről, amelyek mindig tekintélyes összeget juttattak jótékony célokra. Temp-lomunk kifizetésének, kiközvetítésének költsé-gel, a szép orgona ára, mindezek rövidesen együtt voltak, mikor a kérő szó a rendtár-sak részéről szétment a városban.

Ezek és hasonló kedves emlékü jelen ségek teszik, véleményem szerint, kötelessé-gemné, hogy eltávozásunkor ezért a 107 éven át élvezett sok-sok szivességgért, jó-barátságért, amiben részesültünk, a Rend nevében még egyszer bálás köszönetünket tolmácsoljam. Kívánjuk szinte szívvél, hogy találganak meghallgatást Léva város és vidékének jogos kérései a felsőbb hatóság-nál és akkor azon helyre, amelyet most a nehéz megélhetési viszonyok kényszerítő hatása alatt elhagyunk, az első hívásra megjelünk. Kérem a nagyérdemű közön-séget, hogy minden velünk összefüggő ügy-ben ezental a lévai róm. kath. plebános urhoz sziveskedjék fordulni. Léva és vidé-kének őslakóit szívből üdvözölve és magun-kat szíves jó emlékübe ajánlva, vagyunk mély tisztelettel a Rend nevében:

Léva, 1922. aug. 12.

Gombos Antal
házfőnök.

Nyilvános elszámolás.

Orosz hadifogságból beteg hazaérkezett *Danis* János és beteges fekvő felesége részére a következő adományok érkeztek:

Petrovicsné	5 K
Csuvara Ilona	10 K
Tripska Béla	10 K
Cs. F.	10 K
Vanger István tanító Kálna	50 K
Molitorisz Béláné	20 K

Összesen: 105 K.

Mely összeget f. hó 10-én *Danis* Jánosné Nyitra Cserayánszky téglagyár címére elküldöttük. *Kiadóhivatal.*

ÉRTESETÉS!

Kürti Gusztáv és neje ezaton értesíti jóbarátait és ismerőseit, hogy Róbert fiuk konfirmációját f. hó 19-én szombaton tartják a lévai izr. templomban.

Léva, 1922. augusztus hó.

Kürti Gusztáv és neje.

Az anyakönyvi hivatali bejegyzése.

1922. évi augus hó 6-tól — augusztus hó 13-ig.

Születés.

Pindura Dezső, József Harangozó Margit leány Margit. — Nagy János Prandler Ilona fiu Ferencz. — Melicher Sándor Sróbi Erzsébet fiu Ferencz.

Házasság.

Kóhn Ármin Glász Antonia izr. — Lukács Gyula Foltán Katalin rkath.

Halálozás.

Bali Anna 1 hó Göröcsök. — Bulašova Gizella 1 hó Göröcsök. — Vereska Bálint 58 éves Kizárt sérv. Melicher Sándorné Strobl Erzsébet 40 éves Tüdővérgöröcsök. — özv. Tamás Múcháné Béres Ilona — éves Gyomorrák.

Szerény igényű gazdasági alkalmazott r. kath. válásu 34 éves egyén november 1-ére ispáni, kulcsári vagy ehhez hasonló állást keres jelenleg is egy jól berendezett gazdaságban már kilencz évtől alkalmazva vagyok. Cim a kiadóban. 975

2 ház eladó, Damjanich utca 14—16 számu. 941

Két gimnazista fiu teljes ellátásra felvétetik, esetleg két leánya is lehet. Zugó-utca 24. 992

Izr. gyermekek teljes ellátásra felvétetnek. Teleky-utca 19. 1003

Eladó egy zománczott fűrdőkád a Városi Szálloda szobaasszonyánál. 1000

Kosztos diákok. A gimnazium szomszédságában kosztos diákokat elvállal JAKABFALVY BARNÁ, Szentháromság tér 3. 989

Egy gramofon lemezekkel együtt olcsón eladó. Koháry utca 20 sz. 987

Legelő. Eladó két tehénre való legelő. Bővebbet Szepey utca 5. szám. 979

Zongora. Egy használt hosszú zongora eladó. megtekinthető RÖTH ADOLF NÁL Béhm utca 10 983

Jó boros hordók kaphatók 30 literből 400 literig jutányos árban Kiskálnán a vendéglőben. 985

Keményta forgács eladó ZONEK JÓZSEF Mártonffy utca 16. 1014

Císló: 1616—1922.

Dražobná vyhláška.

Velká obec Nová Baňa dáva dňa 4-ho septembra 1922. predpoludni o 10 hodine v radnej siene obecného domu, obecni horný aj dolný hostinec, počnúc od 1-ho januára roku 1923.-do 31.-ho decembra roku 1925 na verejnej ustnej dražbe do prenájmu. Vykričná cena horného hostinca je 4000 Ké, dolného hostinca: 3000 Ké. Várium 1000 Ké. Pozatýmne a niže vykričnej ceny nabidky sa neprijmu. Podrobné podmienky možno u notárskeho úradu nazreť.

Nová-Baňa. 5.-ho august a 1922.

1904 Obecné predstavenstvo.

A takarékos és számító háziasszonyok tudják, hogy az IGAZI olcsóságg, nem az árban, hanem csak egyedül a JÓ ARUBAN rejlik és ez okból az, egyedül valódi

FRANCK-KÁVÉ PÖTLÉKOT

kéri, mely mindenhol ismét az előbbi, régebbi és kiadós békebeli minőségében kapható. Győződjék meg erről Ön is egy kísérlet által, mely be fogja bizonyítani, hogy ezen áru használatát által, nagy megtakarítást érhet el.

Azonban az egyedül valódinak kell lennie!

ezen védjeggyel

és ezen aláíréssel

Franch Henrich Fia

Közvetítés. Házak és ingatlanok vételét és eladását, lakások szerzését Levice-n és vidéken legelőnyösebb feltételekkel sikerrel közvetít: SPITZ LÁZÁR keresk. ügynök Levice, Zöldkert utca 11.

Olcsó cipők érkeztek melyek SCHÄFFER SÁNDOR üzletében leszállított árral lesznek árusítva. 1012

Perfektül szabni és varrni tanítok felső ruha varrást vállalok. OROSZINÉ Rákóczi ut 1. 1026

Egy jó karban levő ház eladó két szoba, konyha, kert, fojósó megtudható a kiadóba. 1027

Motoros szántó gép 32—40 lóerős Daurin-Klement-féle PONOCZKY LAJOSNÁL Felsőpélen hétfőtől szombatig megtekinthető NEUMANN SAMU képviselő Léva Kálnai utca 24. 1025

Mángorló gép, mosógép, jég-szekrény, különféle butyrok eladók. ZONEK JÓZSEF Mártonffy utca 16. 1013

BOROS-HORDÓK erősek, a legjobb karban vannak, 300-tól, 800 literesekig ELADÓK a HOLLÓ-féle pincéből Lévan. 1002

Tanuló gyermekek teljes ellátásra vállaltatnak, tanár családnál. Cim a kiadóban. 986

MAGYAR-SZLOVÁK nyelven beszélő, ügyvéd özvegye, kulcsárnői vagy házvezetőnői állást foglalva azonnal, int. háznál. Tejkezelést ért! Özv. MOHAY PÁLNÉ Velké-Surany, Ország M. 22. 1009

Egy gyalupad szerszámmal, egy sátor, ponyvával együtt ELADÓ. Cim a kiadóba. 998

Gimnazista VII. o. vidéki tanuló az iskolai év alatt alsóbb osztályu, esetleg elemista gyermekek tanítását elvállalja kosztért Lévan. 996

Azonnali belépésre kerestetik egy vendéglői iparban jártas csapos-pinczér ki ilyen minőségben már alkalmazva volt. Bővebb felvilágosítás a „Központi Szállodában“. 1007

Eladó. Báti utca 56 szám alatt pincé-hajlék szabadkézből eladó, lakáshelyiséggel és két pincével. 993

Két polgarista kislányt teljes ellátásra elfogadok. Özv. FEJA KÁLMÁNNE Schoeller-utca 26. 999

A GAZDASSZONY JELENTÉSE!

Kávét! — Teát! — Cacaot!

KUGLERNÉL kaphatsz jót!

Ugyanott kaphatók: mindennemű ásványvizetek, likőrök, borok.

Örvendetes hírl

A „KUGLER KEVERÉK“ pörkölt kávé 2 koronával olcsóbb lett kg.-ént.

Magyar szalámi — Szegedi paprika leszállított áron kapható Olcsó lisztek.

KERN TESTVÉREK

fűszer-, gyarmatáru- és vasnagykereskedésében
Alapított 1881. LEVICE - LÉVA. Telefon szám 14.

Legjobb FŰSZER- és CSEMEGEÁRUK.

Naponta friss felvágottak, prágai sonka, teavaj. — Csemegeajtok, lazac, szardínia, oroszhal, heringek. — Déligyümölcsök, desszertek és mindenemű csemege különlegességek. — Naponta friss „Gloria“ pörköltkávé különlegesség. — Elsőrendű asztali, csemege és gyógyborok, likőr, cognac, pezsgő stb. — Saját lefejtésű somlói és móri óborok.

Virág-, konyhakerti- és mezőgazdasági magvak. Vörös mammut és sárga eckendorfi takarmány répmag. — Valódi MAUTHNER-féle virág, konyhakerti és mezőgazdasági magvak! — Angol és olasz perje pázsitfűmag, raffiaháncs, rézgalic, szénkéreg.

Legelőcsőbb VASÁRUK és KONYHAFELSZERELÉSI CIKKEK. Konyhadények és az összes modern háztartási cikkek.

Gazdasági cikkek: Ásó, kapa, lapát, gereblye, acélvilla, csákány, fűrés, metsző-olló, ojtókés, ágfűrés, ojtógummi, permetezőgép alkatrészek, szelepgummi, szénkéregző gépek.

Összes kerti-, mezőgazdasági-, méhészeti- és tejgazdasági szerszámok.

Építési anyagok: Cement, gipsz, mennyezet nád, vasgerendák, horg. sodrony, kerítés fonat, tuskés húzal, kátrány fedőlemez, karbolíneum, kátrány, gépolaj, gépszir gyári raktára.

Fényképezési cikkek! Kerékpár alkatrészek, gummi.

Robbantó anyagok: Dinamit, robbantó löpor, gyújtószinór, gyutacs.

Műszaki és elektrotechnikai cikkek gyári lerakata.

ÓVÁS! Igen tisztelt vevőinket figyelmeztetjük, hogy a legújabb megkötött helyi hálaló kereskedelmet cégünk nem vezette be és ily megbízottal nincsenek! Készséggel szolgálunk megkeresés esetén a legelőcsőbb árajánlattal.

Vásári szabók

figyelmébe!

Van szerencsém értesíteni, hogy vásári kabátokra **szőrmebőrökkel és gallérok**kal nagy raktárral rendelkezem —

Bőrök árai Ké 15, 18, 22.

Maradtam kitünő tisztelettel

SEIF SAMU

szűcsmeister, Léva, Bati utca 20. szám.

Nyersbőrök

szakszerű

kidolgozását

garancia mellett olesón vállalja, továbbá:

nyers bőroket, faggyút
napi áron **VÁSÁROL**

Belohorszky Károly
börgyára Nové Zámky (Érsekujvár.)

Csépléshez elsőrendű

Ostravi Karwini szén

bármily mennyiségben
állandóan napi áron
kapható:

HORN és TÁRSA

fakereskedésében LÉVÁN
a vasuti raktar mellett.

980

Megérkezett

Egy néhány vagon elsőrendű
kétszer mosott kocka

KARVINI KÖSZÉN
GAZ KOKSZ, FA-
== SZÉN, ==

oltott mész

kicsinyben és nagyban kapható:

STEFANOVICHNÁL

Mártonffy-u. 3. szám alatt.

Hatóságilag engedélyezett Ingatlan forgalmi és közvetítő iroda.

Tulajdonos: SZILASSY DEZSŐNÉ.

Levice (Léva) Kákai ut 8. szám.

Elvállalja mindennemű ingók és ingatlanok vételét eladását, átvesz és továbbít bármilyen megbízást gyorsan, pontosan a legelőnyösebb feltételek mellett.

Utlevel vizimok Magyarországra vagy Ausztriába a legrövidebb idő alatt megszerezhetnek.

Fűszer üzlet helyben nagy forgalommal, teljes berendezéssel, házzal, amelyben még két más üzlethelyiség van eladó.

Eladó villa a Kákában, áll 4 szoba, fürdőszoba és egy kis lakásból.

Eladó házak Léván egy vagy több lakással beköltözhető.

Bérbe adó és eladó.

Több kisebb és nagyobb birtok, Bars, Hont és Nvitra megyében.

Eladó szőlő Felső-kákában 800 □ öl szép hajlékkal, gyümölcsfákkal beültetve.

Kí hajlandó itteni lakását, egy pozsonyi lakása elcserélni.

Kerestetnek kiadó szobák és lakások butorral vagy anélkül.

Hónapos szobák bérbe adása díjmentesen lesz közvetítve.

Eladók Salon garnitúra, ebédlőkredenc, bordó fotel, férfi íróasztal, aranykeretes álló tükör, előszoba fal, zongorák, harmónium, cimbalom, — sárga hintó stb.

GÉPSZIJJAK

VARRÓSZIJJAK

a legjutányosabban beszerezhetők

RÁCZ HUGO

bőrkereskedésében

LEVICE Városi vigadóval szemben.

865

Megérkeztek az új őrlésű OROSZKAI LISZTEK!

Legolcsóbb és legjobb bevásárlási forrás

LACHKY ELEK

fűszer-, bor-, csemege-, tea-, rum- és ásványvíz kereskedésében

LEVICE — FÖTÉR.

Van szerencsém tisztelt Vevőim szives tudomására hozni, hogy az új őrlésű, eddig minden minőséget felülmúló Oroszkai lisztet mindig a legolcsóbb napi árban bocsájthatom rendelkezésre.

Naponta friss felvágottak, sódar, teavaj, sajtok stb.

Ia. magyar szalámi.

Cukorka és csokoládé különlegességek.

Likőrök, borok, pezsgők nagy választékban.

Fűszer és gyarmatárak a legjobb minőségben.

Különféle ásványvizek raktára.

!! Előzékeny és pontos kiszolgálás !!

Szolid árak.

FIGYELEM.

Sziveskedjenek meggyőződést szerezni arról, hogy árain a legalacsonyabbak, áruim a legjobban gondozottak, kiszolgálásom kifogástalan s lelkiismeretes. 14

KÖZPONTI SZÁLLODA, KÁVÉHÁZ ÉS VENDÉGLŐ ünnepélyes megnyitása.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a 30 év óta lennálló *központi szálloda, kávéház és vendéglőt, teljesen átalakítva, megnagyobbítva* és minden tekintetben a mai kornak *megfelelően ujjonnan berendezve*

f. hó 17.-én (csütörtök) este 7^h-kor
Sárai és Bartos zenekara közreműködésével **m e g n y i t o m.**

Midőn a n. é. közönséget előre biztosítom, hogy minden törekvésem oda fog irányulni, becses pártfogásukat kiérdemelni, maradtam számos látogatásért esedezve

STRÁNSKY B.

közp. száll. kávéház és vendéglő tulajdonosa.

Figyelmes kiszolgálás

Polgári árak.

Hideg ételek és italok.

Összes napi, heti és képes lapok.

F. hó 20-án vasárnap

ifj. Lakatos László zene-

karával fog hangversenyezni.

Külön billiard terem új Seifert-féle asztalokkal.

Saját töltésű hegyaljai, mári és jászberényi borok, 12° moravia sörök.

Csónakázás.

Értesitem a vízisportot kedvelő közönséget, hogy modern szerkezetű dunai új csónakokat szereztem be, amelyeket olcsó díjak mellett bocsájtok a n. é. közönség rendelkezésére.

Gyönyörű kerthelyiség felséges

levegővel. Finom halpaprikás

és kirántott hal. — Elsőrangú

borok. — Brünni sörök. —

Pontos kiszolgálás mellett Kállay Adolf zenekarával szórakoztatja a n. é. közönséget.

Mészáros Lajos

vendéglős Léván.

Halász-csárda.

Csak néhány napig!

Léván a főtéren!

CIRCUS COSSMY

Szombaton aug. hó 12.-én este 8 órakor

nagy megnyitó díszelőadás.

Vasárnap aug. 13. ugymint kedden aug. 15.-én
2-2 nagy ünnepi előadás d. u. 4 és este 8-kor.

Hétfőn este 8 órakor **NAGY SPORT-ESTÉLY.**

Csak a délutáni előadáson fizetnek gyermekek 10 éves korig félélyárakat, az esti előadáson azonban egész helyárakat fizetnek.

A tisztelt közönség kéri tekintettel a nagy forgalomra jegyeiket lehetőleg d. e. 10—1^h-ig a nappali pénztárnál elővételben beszerezni.

Igazgatóság.

1—2 középiskolát
— végzett fiu —

NYITRAI és TARSA könyvkereskedésében tanulónak felvétetik.